

REIS

Islandi võimsa looduse ees tunned end tühise täpikesena

Eemisel nädalal käis Türi kultuurimaja direktor Ülle Välimäe koos Eesti regionaalse kultuuripoliitika nõukogu liikmetega Norras ja Islandil, tutvumas sealse kultuurikorraldusega. Üllatuse valmistas talle mõlema riigi kunstilembus, tõeliselt šokeeris aga Islandi loodus.

ANU BOLLVERK
rleht@tyri.ee

Norraga sai Välimäe vaid põgusalt tutvuda, aga kaks päeva Drammenis jätsid tal mulje ehtsast heaoluriigist, kus kõik on idülliline, kus inimesed tunnevad end turvaliselt, kus kõik on läbi mõeldud ja kõige jaoks on raha, ka kultuuri jaoks.

„Hästi suurt tähelepanu pööratakse Norras elanike kunstikasvatusele – seal on palju kunstigaleriisid ja võimalusi vabal ajal kunstiga tegeleda või õppida kunstiajalugu,“ rääkis Välimäe.

Kultuuriga tegelema suunatakse seal lapsi juba maast madalast. Külalistele tutvustati viieaastast projekti „Kultuuri koolikott“, mis on suunatud kuni 10aastaste lastele ja kujutab endast kultuuriasutuste presentatsiooni. „Koolides ja lasteaiades tutvustatakse kunsti, näiteks muusikaga tegelemise võimalusi ja viiakse läbi õpitubasid,“ selgitas Välimäe.

Sellistes murukatustega majades elasid islandlased aastasadu.

Väga sügava mulje jättis Välimäele aga linna teater, kus ei mängita algupäraseid etendusi, vaid süžeed saadakse elust enesest. „Teater on suunatud noortele ja stsenaariumid sünnivad noortega suheldes,“ rääkis Välimäe. „Noored ja lapsed saadavad teatrile tuhandeid e-kirju ja räägivad oma probleemidest. Nende põhjal sünnivad etendused, mis pakuvad välja ka lahendusi,“ lisas ta. Lavastusi esitatakse peamiselt koolides.

Kuldne kosk hämmastas oma võimsuse ja jõuga.

2x Erakogu

Esimene mulje Islandist oli hirmuäratav

Reykjaviki lennujaamast lahkudes oli bussis tükk aega haudvaikus. „Vaatepilt oli hirmuäratav,“ ütles Välimäe. „Oli selline tunne, nagu me oleks maandanud Kuule. Seal ei kasvanud mitte midagi – ei olnud murulapikestki. Nii kaugele kui silmapiiri ulatus, oli ainult kivistunud laava.“

Teel Reykjavikki tegid eestlased vahepeatuse geotermilises spaas Blue Lagoon ja suplesid kuumaveeallikates. Ka

kohalike sõnul on rikas põllumajanduspiirkond. Välimäe rääkis, et seal oli tõesti pisut rohelisem – kasvasid samblikud, oli näha mõnd heinamaalappi ja üksikuid puid. „Tõepoolest nägin ka üht põllulappi, mis oli samasuur kui meie pere kartulimaa,“ ütles ta. Seal tuli neil vastata ka kohalike küsimusele „mida teha, kui Islandil metsa ära eksid?“ Õige vastus: „Tõuse püsti ja vaata, kus sa oled!“

Karm loodus muudab inimesed alandlikuks

Kuldse kose juures said eestlased jälgida ka geisrite tegutsemist. „Vesi tuleb algul maapinnale, hakkab seal mullitama, nagu läheks keema, siis kaob uuesti maapinna sügavusse. Nii mitu korda, kuni purskab 5-10 meetri kõrgusele,“ jutustas Välimäe. Ka geisrite ümbruses on tema sõnul tunda meelestatud mädamunahaisu.

„Ma tundsin kogu aeg, nagu oleksin sattunud maa-äärsele peale, kus tahaks millestki küünte ja hammastega kinni hoida. Tundsin, kuidas maapind meie jalgade all liigub,“ rääkis Välimäe.

„Need karmid tingimused ja ettearvamatud loodusjõud – iga hetk võib maa väriseda, kuum vesi või laava pursata – on muutnud seal elanikud leplikke ja rahulikeks. Inimesed on soojad ja lihtsad. Looduse võimsus ja jõud tekitavad tunde, et oled tühise täpikesena,“ rääkis Välimäe. Tema sõnul ei saa seal keegi olla suureline, ülbe ja üleolev, mida eestlaste hulgas kohtab kaheksa väga palju.

Selsamal nädalal Islandit tabanud pangakriisi kohta kuulsid sealviibinud eestlased rohkem kodustelt kui kohali-

kelt. „Giid teatas küll ühel hommikul, et riigis on pangakriis, aga inimeste käitumises ei olnud mingit paanikat märgata,“ rääkis Välimäe. „Tundus, et sõbrad ja tuttavad Eestis olid asjaga rohkem kursis, saatsid meile sõnumeid ja tundsid huvi, kuidas olukord on.“ Neil päevil võttis Ülle telefon vastu ka selliseid sõnumeid: „Mis te nüüd tegite – lasite Islandi riigi põhja!“

Kunstnikud saavad loomingule pühenduda

Külalistele näidati Islandi rahvusmuuseumi ja rahvusraamatukogu ning kultuurimaja, kus olid Välimäe sõnul tohutu suured väljapanekud. Muuhulgas sai näha ka käsi kirju aastast 1200 ja vasikanahkadest raamatuid.

Suurte silmadega jäid eestlased otsa vaatama rahvusraamatukogu juhatajale, kui see vastas küsimusele külastajate arvu kohta „Ei tea.“ „Ta ütles, et nad ei pea arvet. See oli uskumatu meie jaoks, kes tuleme tohutute arvepidamisega ja statistika riigist, kus kogu aeg peab nagu kellelegi midagi tõestama,“ rääkis Välimäe.

Üllatavalt suurt tähelepanu pööratakse aga Välimäe sõnul nii Islandil kui Norras kunstnikele. „Mõlemad riigid näevad vaeva, et saada kunstnike oma piirkonda, ka välismaa omi. Neile antakse aastaks tasuta korter või maja, kus nad saavad vabalt loominguga tegeleda. Vastutasuks peavad nad seal piirkonnas oma kunsti esitlema,“ jutustas Välimäe. Island on siiani maksnud sajale kunstnikule ka aastapalka, et need saaksid vaid loomingule pühenduda.

Külm matemaatika kuumas Kreekas

5. oktoobri hommikul kell 3 asus Türitl teele 6-liikmeline Türi gümnaasiumi delegatsioon. Sihtkohaks oli Kreeka, täpsemalt Trikala, kõige innovaatilisem 51 672 elanikuga Kreeka linn. Trikala on nimelt esimene linn Kreekas, kus internet ja e-olme on kättesaadavad kõigile linnaelanikele, samuti on linnal interaktiivne portaal, mille kaudu saab linnarahvas kohalikku arendustegevust puudutavate otsuste tegemisel (nn. e-valitsus) kaasa rääkida.

Linna vanim keskkool on töötanud alates 1881. aastast, käesolevas hoones on keskkool tegutsenud 50 aastat. Koolis õpib sel õppeaastal 352 õpilast ja töötab 50 õpetajat, lisaks abipersonal. Õppetöö algab kell kaheksa hommikul ja lõpeb kell üks – pool kaks keskpäeval. Pärast koolipäeva lähevad õpilased huviringidesse ja võtavad eritunde enda poolt valitud õppeainetes, eesmärgiga progümnaasium (7.-9. klass) edukalt lõpetada.

Trikalas toimus 2007. aastal alguse saanud Comeniuse projekti S.M.I.L.E (Science and Mathematics Interactive Learning) töötuba. Projekt on koostöö nelja riigi viie kooli vahel ning keskendub matemaatika ja loodusainete õppimise ja õpetamise populariseerimisele. Sellekohase koostumise põhitoomaks oli matemaatika ja loodusainete integratsioon, samuti puudutati õppekava läbivaid teemasid. Kõikide koolide õppekavade võrdluse tulemusena selgus, et matemaatikas õpetatav graafikute joonestamine, diagrammide koostamine ja nende lugemine ning protsendi arvutamine on tugevalt integreeritud erinevatesse loodusainetes. Poola Walczy Podstawowa kool tutvustas ühe tunni kava, mille käigus pidid õpilased looma koduaia, kuhu tuli planeerida kõik ette antud peenrad. Lisaks sellele tuli õpilasel täpselt teada, millise kujuga peenrad on, millised istikud seal kasvavad ja kui palju need maksavad. Õpilane pidi suutma ette antud aia planeerida nii, et ta ei ületa lubatud eelarvet. Poolakate poolt tutvustatud tund ilmestas väga selgelt matemaatika integratsiooni loodusainetes.

Itaalia Trevisio (L.Stefani nimeline ja L.Coletti nimeline) koolid andsid ülevaate loodusainete raames käsitlevatest matemaatilistest teemadest, nt protsendi arvutamine lahuse koostisosade määramiseks, voolutugevuse muutuse kujutamine graafikul, loodud graafiku lugemine. Lisaks sellele tutvustasid itaallased viise, kuidas märgata geomeetrilisi kujundeid looduses, nendest digifotoaparadiga pilt teha ja töödelda matemaatika programmi abil.

Kreeka Trikala kool andis ülevaate katkest, milles tulid välja erinevused kahe õppimisviisi vahel: üks grupp õpilasi omandasid materjali tavameetodil (kriit ja tahvel) ja teine grupp õpilasi omandasid sama materjali arvuteid ja õpiprogramme kasutades. Õpilaste sõnul on arvutite abil materjali omandamine lihtsam ja kiirem. Õpetajate arvates võimaldab info- ja kommunikatsioonitehnoloogia vahendite kasutamine tõsta õpilaste õpimotivsiooni, õpetada ainet individuaalselt ja õpilastel avaneb võimalus esitada paremaid/keerukamaid kodutöid.

Lisaks töötubadele oli meil võimalus külastada Volosē ülikooli (Drury University), mis keskendub oma töös eeskätt matemaatika, füüsika ja infotehnoloogia integratsioonile, lisaks valmistab sama ülikool ette ka meditsiinitöötajaid ja tegeleb humanitaarainete õpetamisega.

Trikalas toimunud töötoas leppisime kokku, et alates oktoobri lõpust hakkavad kõigi viie kooli õpilased mõõtma CO2 hulka neid ümbritsevat keskkonda, määrama selle tagajärge ja leidma lahendusi CO2 hulga vähendamiseks. Detsembris-jaanuaris toimub kogutud andmete analüüs ja võrdlus teiste koolide kogutud andmetega. Veebruaris-märtsis viiakse läbi erinevate koolide vahel videokonverentsid, mille käigus esitavad iga riigi õpilased nii uuringutulemusi kui ka pakutud lahendusi. Projekti tulemina valmib projekti kajastav, kõiki materjale sisaldav veebilehekülg ja raamat (nii paberandjal kui ka CD-l), mis annab ülevaate projektist kõigis osalevate maade keeltes (poola, eesti, itaalia, kreeka keeles), lisaks ka inglise keeles. Järgmine kokkusaamine toimub maikuu Poolas.

LAINA ALUOJA

Kreekas käisid Laine Aluoja (vasakult), Veiko Valang, Reet Alevi, Hillar Varind, Kristel Vahtra ja Aili Meier. Erakogu